

SANNA PALOMÄKI

Ihmisarvo, totuudellisuus, oikeudenmukaisuus ja vapaus

NÄILLÄ NELJÄLLÄ PERUSARVOLLA Opetusalan Ammattijärjestö (OAJ) määrittelee opettajan työn eettistä ydintä. Suomessa opettajilla on varsin suuri vapaus järjestää opetusta ja valita opetusmenetelmiä. Vapaus tuo myös vastuuta. On tärkeää, että opettajat arvioivat omia motiivejaan ja toimintatapojaan sekä tiedostavat toimintansa vaikutukset oppilaisiin, eivätkä käytä asemaansa väärin. Mielestäni opettajien ammattietiikkaan kuuluvien arvojen tulisi toteutua kaikessa ihmissuhdetyössä, kuten nuorten urheilijoiden valmentamisessa tai vanhusten hoivapalveluissa.

Ihmisarvo tarkoittaa sitä, että jokaista ihmistä kohdellaan kunnioittavasti riippumatta siitä, minkälaisia ominaisuuksia, mielipiteitä, kykyjä tai saavutuksia hänellä on. Sukupuoli, ikä, seksuaalinen suuntautuneisuus, uskonto tai alkuperä eivät saa johtaa eriarvoiseen kohteluun. Opettaja tai valmentaja eivät ole aina samaa mieltä nuorten kanssa, mutta on tärkeää, että he kuuntelevat ja pyrkivät ymmärtämään nuorten lähtökohtia ja mielipiteitä. Usein luottamuksen saaminen vie vähän aikaa. Kun nuoret huomaavat, että aikuinen lähtökohtaisesti ajattelee heidän parastaan, on paljon helpompaa toimia ryhmän kanssa ja pitää yllä myös riittävää järjestystä.

Totuudellisuus eli rehellisyys luo perustan sille, että opettaja tai valmentaja voi työssään rakentaa luottamuksellisia ja hyviä ihmissuhteita. On vaikea nähdä, että ihmissuhdetyössä voisi toimia menestyksekkäästi epärehellinen, valehteluun tai ”selän takana” puhumiseen taipuvainen henkilö. Usein opettajat ja valmentajat saavat tietoonsa myös henkilökohtaisia asioita lasten ja nuorten elämästä tai persoonasta. Niitä on käsiteltävä erityisen hienotunteisesti. Turhaa eteenpäin kertomista on vältettävä salassapitovelvollisuus muistaen.

Oikeudenmukaisesti toimiva opettaja tai valmentaja pyrkii kohtelevaan kaikkia yksilöitä ja ryhmiä yhdenvertaisesti, ketään suosimatta tai syrjimättä. Omalla toiminnalla tulee edistää ryhmän jäsenten psyykkistä turvallisuutta, eikä sallia kiusaamista tai ulkopuolelle jättämistä. Haastavaksi oikeudenmukaisuuden toteuttaminen koetaan usein palautteen annossa ja arvioinnissa. Millainen palaute on oikeudenmukaista esimerkiksi oppilaalle tai urheilijalle, joka on harjoitellut ahkerasti koko vuoden, mutta ei silti menesty samalla tavalla kuin ryhmän parhaat?

Viime aikoina olemme valitettavasti saaneet kuulla, että nuorten valmennustoiminta on ollut jotakin muuta, kuin edellä kuvattua inhimillistä ja oikeudenmukaista kohtaamista. Itselleni on selvää, ettei mikään peruste, kuten ”huippu-urheilun kovuus”, ”menestyksen saavuttaminen” tai ”lajikulttuuriset tavat” oikeuta toimintaa, jossa esimerkiksi nöyryytetään, syyllistetään, uhkaillaan, kiroillaan, haukutaan tai muulla tavoin poljetaan nuorten urheilijoiden ihmisyyttä ja itsetuntoa.

On luonnollista, että jokainen tekee joskus virheitä tai käyttäytyy niin, että joku pahoittaa mieltään. Toistuvaa tai jatkuvaa epäeettistä toimintaa ei tule kuitenkaan sietää etenkin lasten ja nuorten kanssa työskenteleviltä. Silloin tilanteesta tietävien, esimerkiksi vanhempien on toimitettava nuorten suojelemiseksi ja henkilön kyky hoitaa tehtävänsä on arvioitava uudelleen.

sanna.h.palomaki@jyu.fi

JOUKO KOKKONEN

Lehti meni jengoilleen – ja maailma jengoiltaan

LEHEMME ULKOASU-UUDISTUS sai myönteisen vastaanoton. Vaikka jokunen risukin ropsahti, niin pääosa viesteistä on ollut kannustavia. Voi sanoa, että uudistus meni jengoilleen. Tässä lehdessä on tehty hienosäätöä saadun palautteen ja toimituskunnan havaintojen pohjalta. Palaute on lehden tekijöille kullannarvoista. Ilman sitä julkaisua on vaikea kehittää lukijakuntaa mahdollisimman hyvin palvelevaksi.

Elämänmeno sen sijaan on mennyt jengoiltaan mikrooppisen pienen viruksen vuoksi. Korona vaikuttaa myös liikuntaan ja urheiluun mahtavasta olympialiikkeestä ruohonjuuritasolle asti. Tokion olympiakisat siirtyvät vuodella, lykkäys on ensimmäinen laatuaan kisojen historiassa. Vielä suurempi vaikutus on sillä, että käytännössä kaikki lii-

kunta- ja urheilutoiminta on tauolla suurimmassa osassa maailmaa.

Kansalaistoiminnan arvo näytetty Suomessa poikkeusaikana aivan uudella tavalla. Monet seuratoiminnassa kokemusta saaneet ovat olleet valmiita siirtämään osaamistaan kanssaihminen auttamiseen. Liikunnan on arveltu kuuluvan koronan uhreihin. Itse en usko tätä. Toisen maailmansodan jälkeenkin liikunta nousi uuteen kukoistukseen niin Suomessa kuin maailmalla.

Some on näyttänyt voimansa niin hyvässä kuin pahassa pandemian aikana. Huhut liikkuvat huimaa vauhtia. Toisaalta some on myös tärkeä oikean tiedon välittäjä. Tässä rintamassa on mukana myös LTS, joka on lisännyt poikeusoloissa verkkoviestintäänsä.

jouko.kokkonen@lts.fi

